

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

“ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ
МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ МУҲАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ”
МИЛЛИЙ ТАДҚИҚОТ УНИВЕРСИТЕТИ

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
"TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI MEKANIZATSIYALASH
MUHANDISLARI INSTITUTI" MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETI
"QISHLOQ VA SUV XO'JALIGINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI"
XXI - yosh olimlar, magistrantlar va iqtidorli
talabalarning ilmiy - amaliy anjumani

Toshkent 2022 12-13 may

www.tiame.uz @ilovetiame @tiame.uz @tiameofficial @tiameofficial 99-929-78-45

“ҚИШЛОҚ ВА СУВ
ХЎЖАЛИГИНИНГ
ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ”

*мавзусидаги анъанавий **XXI** - ёш
олимлар, магистрантлар ва
иқтидорли талабаларнинг илмий
- амалий анжумани*

21

***XXI** - traditional Republic
scientific - practical conference of
young scientists, master students
and talented students under the
topic*

**“THE MODERN PROBLEMS OF
AGRICULTURE AND WATER
RESOURCES”**

МАҚОЛАЛАР ТЎПЛАМИ

Тошкент-2022 йил, 12-13 май

I ШЎБА

Суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва сув ресурсларидан самарали фойдаланишда замонавий технологияларни жорий этиш.

1-А

Раис: проф. Бегматов И.

Ҳамраис: доц. Ботиров Ш.

Котиб: док. Уразбаев И.

№	Муаллифлар	Мақола номи	Бет
1.	Tulaganov G. “ТИАМЕ” National research university master degree 2th M20-131	To improve the reclamation status of irrigated lands to use drip irrigation system	48
2.	Йулдашева Х. магистрант, Ҳайитова М. таянч докторант “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Суғоришда ерларни текислаш усуллари тақомиллаштириш	50
3.	Мусурмонов Б.-“ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети 3-босқич талаба 304-guruh	Ўзбекистондаги сув ресурсларининг таҳлили ва ундан фойдаланиш жараёнлари	55
4.	Jumabayeva G. Assestent. Jumaboyeva R. Muxammadjonov Sh. “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Ohangaron daryosining gidrologik rejimi va uning o'zgarishi	58
5.	Karimova M.– “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti 2-kurs magistrant M20-124 Ilmiy rahbar: dots. Mamataliyev A.	Paxtachilikda suv resurslarini tejaydigan texnologiyalardan foydalanish	63
6.	Abdulkarimov J. 4-bosqich 402-guruh talabasi. Ilmiy rahbar: Mardiyev Sh “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Sug'oriladigan yerlarning sho'rlanishiga qarshi kurash	66
7.	S. Melikuziyev- doctoral student, Sh. Mirnigmatov- student “ТИАМЕ” National research university	The analyze of patents via cutter head and dredger suction devices	70
8.	Qo'ziyev U PhD, dotsent GIM fakulteti 3-bosqich talabasi Sattorova Z “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orishda zamonaviy texnika va texnologiyalar	72
9.	Safarov B. magistrant, Tursunov M. dotsent, Pirmatov X. dotsent “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Ekinlarni sug'orishning innovatsion usuli	75
10.	Иноғомова М., Раҳмонов Д. “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Сув тежамкор технологияларда дискрет суғоришни тақомиллаштириш.	78
11.	Эгамбердиев Н., Паттахов Н. ”ТТИИМСХ” Национальный исследовательский университет 2-курс 205-группа	Изучение особенностей роста и развития обработанных озонем семян хлопчатника при капельном и дождевом орошении	81
12.	Ҳолиқулова Г.Ш., Каримова Ш.М., Иноғомова М.Ф., –“ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети СХМ йўналиши талабалари	Ирригацион эрозияни келиб чиқиш сабаблари ва уни бартараф этиш йўллари	85
13.	Yangiboyev S.B. - talaba. Ilmiy rahbar: Mamataliyev A.B. dotsent.	Suv tejamkorlik - davr talabi	87

	“ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti 4-bosqich 403-guruh		
14.	Normurodov J. 1-bosqich M-21 magistrant, Samiev L.N. PhD,dotsent, Kasimbetova S.A. t.f.n dotsent. “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Suv sarfini o‘lchashning avtomatlashtirilgan innovatsion qurilmasi	91
15.	Yarashboyeva N.1-bosqich 103-guruh Boliyeva I. 1-bosqich 105-guruh Qo‘chqarbayeva N.S “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti talabalari Ilmiy rahbar: Begmatov I.	Suv resurslaridan samarali foydalanish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish	97
16.	Botirov Sh.dotsent, Boymurotov X. Isayev N. 3-bosqich 305-guruh talabalari, Sattorov I. 2-bosqich 205-guruh SXM yo‘nalishi “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	O‘simlik suvga talabini subirrigatsiya sug‘orish usulida ta‘minlash	100
17.	Shamsiddinov X, 2-bosqich 201-guruh. Jalilov S.1-bosqich M21 “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti talabalari. Ilmiy rahbar: dots. Samiyev L.N	Kanallardan oqib o‘tuvchi suvning sarfini o‘lchovchi zamonaviy texnologiya. “smart dopler” qurilmasi	104
18.	Allayorova L.1-bosqich M-21 magistrant “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	G‘o‘za ekinini sug‘orish samaradorligini oshirishda cropwat dasturining ahamiyati	110
19.	O.Amanov, M.Rajabova 1-bosqich M-21 magistrantlari “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Fūzani egatlab suғoriш технологиясини интерполимер комплекс асосида такомиллаштириш	115
20.	Turғунова. X 1-bosqich, Эшонқулов P. 2-bosqich magistrant, “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti. Ilmiy rahbar: docent Kaletova T, Nitra Qishloq хўжалиги университети	Ёмғирлатиб суғориш тизими параметрларининг гидравлик ҳисобига ҳудуд табиий шароитларининг таъсирини баҳолаш	120
21.	A. Mustafoulov tayanch doktorant., talabalar. B.Umarov. 1-bosqich 111-guruh F. Avliyoqulov 2-bosqich 210-guruh “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	O‘zbekistonda gidroponikalarning rivojlanish istiqbollari	127
22.	D.I.Raxmonov assistent. L.Toshniyozov talaba. 3-bosqich 303-guruh “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Suv resurslaridan samarali foydalanishda suvtejavchi texnologiyalarni qo‘llash samaradorligi.	131
23.	Tojiboeva G. –1-bosqich M-21 magistrant. Ilmiy rahbar: Mamataliev.A docent, “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Сояннинг суғориш тартиблари	135
24.	Эргашева.З-1-bosqich M-21 magistrant, Бекмирзаев.Ғ-доцент “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti	Тошкент вилояти шароитида полиз экинларини томчилатиб суғоришнинг эгатлаб суғориш усулларида афзалликлари	139
25.	Абдурахмонов Н, Собитов Ў, Мансуров Ш, Пулатов М., Юлдашев И. Тупроқшунослик ва агрохимё илмий-тадқиқот институти	Марказий фарғона суғориладиган ўтлоқи ва ўтлоқи-саз тупроқларининг мелиоратив ҳолати ва унумдорлиги	142
26.	Qobulova B., Tursunov I, Berdiyeva.Z “ТИҚХММИ” Milliy tadqiqot universiteti Buxoro tabiiy resurslarni boshqarish instituti	Orol bo‘yi mintaqasida suv resurslaridan foydalanishning hozirgi holati	146
27.	Nazarova. G, O‘zbekiston Respublikasi	Ekinlarni sug‘orishda zamonaviy suvtejamkor texnologiyalardan	153

І ШЎББА

Суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва сув ресурсларидан самарали фойдаланишда замонавий технологияларни жорий этиш.

1-Б

Раис: проф. Исаев С.

Ҳамраис: доц. Ишчанов Ж.

Котиб: док. Маликов Э.

1.	Эшкуватов Қ. Ирригация ва сув муаммолари илмий тадқиқот институти таянч докторанти, Ҳ. Йигиталиева 2-босқич 211-гурух “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети талабаси	Қашқадарё дарё ўзанида юзага келаётган ювилиш ва ўпирилиш жараёнлари жадаллигини баҳолаш.	177
2.	Эшкуватов Қ. Ирригация ва сув муаммолари илмий тадқиқот институти таянч докторанти Ҳ.Йигиталиева 2-босқич 211-гурух “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети талабаси	Чимқўрғон сув омбори жойлашган ҳудуднинг геологик шароитларини баҳолаш.	182
3.	Дўстназарова С.-“ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети таянч докторанти. Хусанбоева Х.-ПСУЕАИТИ таянч докторанти.	Сояни асосий ва такрорий экин сифатида парваришlashда суғориш тартибларининг дон ҳосилдорлигига таъсирининг таҳлили.	187
4.	Zokirov I. “TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti 134-guruh magistranti	Grunt o‘zanli kanallarni loyihalashda oqimning tashuvchanlik qobilyatini xisobga olish	191
5.	Hasanov A. “TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti 4-bosqich 407-guruh talabasi	Tomchilatib sug‘orish tizimlarida filtrlardan to‘g‘ri foydalanishning dolzarbligi.	194
6.	Маликов Э.Н.- таянч докторант Магамметов С.З- босқич 302-гурух - ГМ факультети талабаси “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Суғориладиган ерларининг мелиоратив ҳолатини такрорий экин мошининг дон ҳосилдорлигига таъсири	198
7.	Zokirov I. “TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti 134-guruh magistranti	Suvning gidrostatik bosim ta'siri tufayli grunt to'g'onlarida hosil bo'ladigan deformatsiyani baholash	204
8.	Шоназаров Ж. “Ирригация ва мелиорация кафедраси ўқитувчиси, Вафоева А. магистранти Д. Сармонова талаба “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети Қарши ирригация ва агротехнологиялар институти	Республикамизнинг сўғорилмайдиган ва суғориш имконияти кам бўлган жойларда сув тежовчи технологиялардан фойдаланишга бўлган эҳтиёж	208
9.	Бердиев Ш.Кандидат технических наук, доцент. Сармонова М. студент Каршинский институт ирригации и агротехники “ТИИМСХ” Национальный исследовательский университет	Использование минерализованных вод на орошение территории Узбекистана	211
10.	Akramov Sh. Farg‘ona politehnika instituti tayanch doktranti Vahobova F. Farg‘ona politehnika instituti 2-bosqich talabasi	Qand lavlagi ildimevalarini yetishtirishda sug‘orish usullari va technologyalari	214
11.	А.Мурадов-т.ф.д. проф., Д.И.Рахмонов-ассиссент “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Адир ерларда кузги бошоқли дон экинларини сувтежамкор суғориш техникаси ватехнологияси ёрдамида дала тажриба услубларида ўрганиш	216
12.	Джўраева М. “O‘zsuvloyixa” AJ, мухандиси	“Пулсар” суғориш технологиясини жорий этиш	220

13.	Алимов Б. 1-курс М-21 “ТИИИМСХ” Национальный исследовательский университет	Расходомер воды для нужд ирригации с помощью датчика yf-s401	224
14.	Алимов Б. 1-курс М-21 “ТИИИМСХ” Национальный исследовательский университет	Простой метод автоматического полива на базе микроконтроллера и датчика влажности почвы.	230
15.	Акрамова Ю. 2-босқич М-20 магистрант – “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Фойдаланилмаётган қишлоқ хўжалиги ерларини қайтадан фойдаланишга киритиш муаммолари	236
16.	Н.Гадаев т.ф.ф.д., Ахмеджоновна Г. асс, Насирова М., Курбонов Ф. магистрантлар. “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Интерполимер комплекс асосидаги фильтрацияга қарши экран ёрдамида суғориш техникасини такомиллаштириш	240
17.	Djo‘raeva M “O‘zsuvloyixa” AJ, muhandisi	Sho‘rlangan suvda tomchilatib sug‘orish va tuproqning unumdorligini nazorat qilish	244
18.	Акрамова Ю. 2-босқич М-20 магистрант “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Қишлоқ хўжалигидаги фойдаланишдан чиқиб кетган ерларни қайта тиклаш ва фойдаланишга киритиш.	247
19.	Маликова М.- магистрант. 1-босқич М-21. Илмий раҳбар: Маматалиев А. доцент, “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Томчилатиб суғориш – сув тежамкор усул	251
20.	Хўрозбоев М. “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Ўзани суғориш усулларининг тупроққа бўладиган таъсирини ўрганиш.	255
21.	Хўрозбоев М. - магистрант, “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Суғориш режимини ўзани ўсиши ва ривожланишига таъсирини ўрганиш	259
22.	Allayorova L. 1-bosqich M-21 magistrant “TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti	“G‘o‘za ekinini sug‘orish samaradorligini oshirishda cropwat dasturining ahamiyati”	262
23.	И.Садуллаев, О.Эгамбердиев, Ф. Муртазаева 2-босқич М-20 магистрантлари “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети магистрантлари	Сув тежамкор суғориш тизимларини лойиҳалашдаги Муаммолар ва уларнинг ечимлари	267
24.	Botirov Sh. dotsent, Isroilova M. 2-kurs M-20 magistrant, Qosimov A.1-bosqich M-21, Ashurov A.2-bosqich 204-guruh, Safarov I. 1-kurs M-21 magistrantlari. «TIQXMMI» Milliy tadqiqot universiteti	O‘zbekiston respublikasida suvni tejaydigan texnologiyalar joriy etilishi	272
25.	Мардиев Ш. асс., Абдукаримов А. таянч докторант, Йўлдошева Х. 1-курс магистрант. «ТИҚХММИ» Миллий тадқиқот университети. Йўлдошев А. 3-курс Хоҳаи университети магистранти	Ўза экинини томчилатиб суғоришнинг самараси	275
26.	Йўлдошева Х., 1-курс, Абдукаримова З. 2-курс М-20, “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети магистрантлари. Йўлдошев А. 3-курс, Хоҳаи университети магистранти	Томчилатиб суғоришнинг ўсимлик ривожланишига таъсири	279
27.	Юлдашев К. 2-курс М-20, Ибраимова К., “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети 2-босқич магистрантлари	Ўзани суғоришда лизиметрлардан фойдаланиш	282
28.	Янгиев А. –профессор, т.ф.д. Азизов Ш. – стажёр-тадқиқотчи, Хайруллаев А.2-босқич 204-гурух – талаба “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Томчилатиб суғориш технологиясида сув тиндиргич иншоотларидаги муаммолар ва дастлабки дала тадқиқотлари	286
29.	Эгамов Ж.2-босқич М-20 магистрант “ТИҚХММИ” Миллий тадқиқот университети	Қорақалпоғистон республикаси суғориладиган ерларининг мелиоратив ҳолатини яхшилашда олиб борилаётган тадбирлар ва иқлим ўзгаришининг ернинг мелиоратив ҳолатига таъсирини	294

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SUVNI TEJAYDIGAN TEXNOLOGIYALAR JORIY ETILISHI

Botirov Sh.CH. dotsent

Isroilova M.F. 2-kurs, Qosimov A.U., Ashurov A.Q., Safarov I.S. 1-kurs magistrantlar
“TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti

Annotatsiya:

2017-2021 yillarda respublikada 642,4 ming gektar maydonda suv tejovchi texnologiyalar joriy qilindi. 2022 yilda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining №PQ-114 sonli qarori asosida 478 ming gektar maydonda suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy qilish ko‘zda tutilgan.

Kalit so‘zlar: sug‘orish suvini iqtisod qilish, tomchilatib sug‘orish (TIS), quvur, tomizg‘ich, tomchi, gravitatsiya kuchi, oqim, bosim.

Kirish: Markaziy Osiyo mamlakatlari ichida Respublikamiz qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini yetishtirish sohasida yetakchi o‘rinlarda turadi. Shu sababli, Respublikamiz qishloq va suv xo‘jaligida bo‘ladigan jarayonlar, qo‘shni davlatlar iqtisodiyotiga ham o‘z ta‘sirini o‘tkazmay qolmaydi. Chunki Respublikamiz mintaqa davlatlari orasida iqtisodiyoti kundan-kunga ravnaq topayotgan mamlakatlar qatoriga kirib, gidroekotizimlarning ehtiyojini qondirish, barqaror rivojlanishni ta‘minlash uchun mavjud suv resurslaridan oqilona foydalanish, muntazam ravishda suv hisob-kitobini olib borish va nazorat qilish, sug‘orma suvlarga bo‘lgan talabni oliy darajada saqlab turish imkonini ta‘minlaydi.

Bugungi kunda mintaqamizda suv resurslarini yetishmasligi va o‘z vaqtida yetkazib olib borilmasligi, suv tejamkor sug‘orish usullariga bo‘lgan e‘tiborni talab darajasida emasligi, doimiy ravishda yer ustidan sug‘orish natijasida sug‘orish dalasi ya‘ni egat uzunligi bo‘yicha namlanmasligi ekin hosilini kamayishi bilan bir qatorda ma‘lum muammolarni keltirib chiqarayotganligi hech kimga sir emas. Shuning natijasida sizot suvlari sathining ko‘tarilishi va sug‘oriladigan yerlarning sho‘rlanish holati ham ayrim viloyatlarda kuzatilishiga sabab bo‘lmoqda. Bu o‘z navbatida hududiy sug‘oriladigan yerlarga sug‘orish suvlarini kerakli miqdorda yetib bormasligini keltirib chiqarmoqda.

Muammoning qo‘yilishi: Respublikamizda ishlatilayotgan suvning 80 % ga yaqini Tojikiston, Qirg‘iziston va Avg‘oniston xissasiga to‘g‘ri kelmoqda. Keyingi yillarda sezilayotgan suv tanqisligi sababli bir qator suv yotishmovchilik xolatlar kuzatildi. Misol uchun 2021 yilda o‘rtacha suv iste‘moliga nisbatan 18,7 % suv kam bo‘ldi. Bundan ko‘rinib turibdiki mamlakatimizda suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy qilish taqozo etmoqda.

Tadqiqot Uslubi: So‘nggi yillarda mamlakatimizda qishloq xo‘jaligi yerlarining samaradorligini, jumladan suvni tejaydigan texnologiyalarni qo‘llagan holda, oshirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari zamon talablariga moslab borilayotganligi sababli suvni tejaydigan texnologiyalar 2017 yildan 2021 yilgacha 433,6 ming gektar maydonda joriy etildi. Bunda asosan 290,3 ming gektar tomchilatib sug‘orish, 14,7 ming gektar yomg‘irilatib sug‘orish, 10,6 ming gektar pulsar sug‘orish tizimi, 99,7 ming gektar boshqa suv tejovchilar, shu bilan birga 208,9 ming gektar lazer uskunasi yordamida tekislash ishlari amalga oshirilgan va ularning umumiy ko‘rsatkichi sug‘oriladigan maydonlarning 17 foizini tashkil qildi.

Mamlakatimizda suvni tejaydigan texnologiyalar joriy qilishni yanada rivojlantirish uchun 2022 yil 1 martda “Qishloq xo‘jaligida suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining №PQ-114 sonli qarori chiqdi.

Bu qarorda 2022 yilda mamlakatimizda 478 ming gektar maydonda suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy qilish orqali suvdan foydalanish samaradorligini oshirish ko‘zda tutilgan. Demak mamlakatimizda 2022 yilda 478 ming gektar maydonda suvni tejaydigan texnologiyalar qo‘llanilar ekan shu joyda savol tug‘ilida asosan qanday suvni tejaydigan texnologiyalardan foydalanish nazarda tutilgan.

Mamlakatimizda 2021 yildan boshlab tomchilatib sug‘orish maydonlarining ko‘lami keskin oshirildi yani 206942 ga maydonda tomchilatib sug‘orish joriy qilingan bo‘lsa boshqa suv tejovchi texnologiyalar 125723 ga maydonda joriy qilingan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining №PQ-114 sonli qarorida xam mamlakatimizda 2022 yilda ko‘proq 230 ming ga maydonda tomchilatib sug‘orishni joriy etish ko‘zda tutilgan.

Bu joriy etilayotgan tomchilatib, yomg‘irlatib va diskretli sug‘orishlarning boshqa sug‘orish usullaridan qanday afzalliklari mavjud ekanligini bir taxlil qilib ko‘rsak.

Tomchilatib sug‘orishning zamonaviy tizimi qo‘llashning afzalliklari:

-suvning ko‘p miqdorda tejalishi –o‘simlikning faqat ildiz qismi ho‘llanadi, bug‘lanib isrof bo‘ladigan suv miqdori kamayadi, suvning agatdan o‘tishidagi nobudgarchilikka yo‘l qo‘yilmaydi. Bir gektar g‘o‘za uchun suv sarfi tomchilatib sug‘orishda 3-3,5 ming. m³ ni an‘anaviy sug‘orishda esa 4,5-6,0 ming. m³ ni tashkil etib, 1,5-2,5 ming m³ yoki 35-40 foiz suv resurslari tejaladi;

-elektr energiya, mehnat sarfi, yonilg‘i-moylash (YOMM) va boshqa materiallar tejaladi. Tomchilatib sug‘orishda kam suv talab etilishi natijasida nasoslarning ishlashi uchun elektr energiya yoki dizel yonilg‘isi kam sarflanadi, 1 ga g‘o‘za maydoniniga sug‘orish uchun mehnat sarfi 2,5-3 marta, yonilg‘i mahsulotlari sarfi 80-85 litrga tejaladi;

-mineral o‘g‘itlar 40-45 foizga tejaladi - oddiy sug‘orishda 1 gektar g‘o‘za maydoniga 600-700 kg azot o‘g‘iti, 150 kg fosfor, 100 kg kaliy sarflanasa, tomchilatib sug‘orishda 250-300 kg azot, 150 kg fosfor, 50 kg kaliy sarflanadi. Mineral o‘g‘itlarning o‘zlashtirilishi 90-95 foizni, an‘anaviy sug‘orishda esa 30-38 foiz bo‘ladi. Sug‘orish vaqtida eritilgan o‘g‘itlar bevosita ildiz zonasiga kirib, ozuqa moddalar tez so‘riladi. Bu o‘g‘it berishning eng samarali usulidir;

-qishloq xo‘jaligi ekinlaridan olinadigan hosil oshadi va sifati yaxshilanadi, tomchilatib sug‘orishda hosilning erta pishish kuzatiladi. Namning o‘simliklar ildiz tizimiga aniq tushishi va o‘g‘itlar to‘liq o‘zlashtirilishi hisobiga an‘anaviy sug‘orishga nisbatan hosildorlik 50-55 foizga yuqori bo‘ladi;

-tomchilatib sug‘orish qo‘llanilgan maydonda kollektor-zovur qurilishi talab qilmaydi, natijada 10 foiz ekin yer qo‘shiladi, yer osti sizot suvlari va tuzlar yuqoriga ko‘tarilmaydi, tuproq tuzilmasi saqlanib qoladi;

-tuproqqa suv singishi turlicha va yuzasi o‘ta notekis bo‘lgan yer maydonlarini sug‘orish imkoniyati yaratiladi, tomchilatib sug‘orish tizimi jo‘yaklarda joylashadi va tuproqni ko‘chirmasdan sug‘orish imkonini beradi;

-qator oralarida tuproq butun mavsum davomida quruq bo‘lib agrotexnik tadbirlarni bajarishda texnika va odamlar harakatlanishi uchun qulay bo‘ladi;

-begona o‘tlar miqdori kam bo‘ladi, suv o‘simlikning ildiz tizimiga yetkazib berilayotgani sababli atrofdagi yerlar sug‘orilmaydi, g‘o‘zani ildizi yaxshi rivojlanadi va ko‘plab faol ildiz tukchalari hosil bo‘ladi, suv bilan ozuqa moddalarni iste‘mol qilish jadalligi oshadi;

-tomchilatib sug'orishni joriy qilgan yuridik shaxslarning tomchilatib sug'orilayotgan yer maydoni 5 yil muddatga yagona yer solig'idan ozod qilinadi. Bu imtiyoz 1 ga maydon uchun o'rtacha 130-150 ming so'mni tashkil etadi.

Yomg'irlatib sug'orishning zamonaviy tizimi qo'llashning afzalliklari:

-sug'orish meyorlari orqali tuproqning namlik chuqurligini o'zgartirish;
-havoning yer usti qatlamining nisbiy namligini oshirish va haroratini pasaytirish, ekinlarni sovuq urmasligini ta'minlashi;

-suvni dala bo'ylab tekis taqsimlanishi va uning relyefiga talab qo'yilmasligi;

-sug'orish egatlari va o'q ariqlarni qurishga xojat yo'qligi;

-sug'orish suvi bilan mineral o'g'itlarni berish mumkinligi;

-egatlab sug'orishga moslashtirish mumkinligi;

-suv tejamkor usulligi, SFKning yuqoriligi;

-YEFK ning yuqori bo'lishi.

Diskretli sug'orishning zamonaviy tizimi qo'llashning afzalliklari:

-sug'orish optimal paytda bajariladi;

-an'anaviy sug'orishga nisbatan 20% suv tejiladi;

-1,5 kunda 50 gektar yerni sug'orish mumkin;

-germetik yopiq tizim hisobiga suvning tezligi ortadi;

-qo'l mehnati kamayadi;

-suv yo'qolishi kamayadi;

-quvur teshiklarini aniqlash tizimi kompyuterlashtirilgan;

-meteostansiya va tuproq namligini aniqlash moslamasi mavjud.

Natijalari: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining №PQ-114 sonli qarori asosida mamlakatimizda 2022 yilda suvni tejaydigan texnologiyalardan 230000 ga maydonda tomchilatib (paxtada 160000 ga, bog'da 38000 ga, tokda 27000 ga, boshqa ekinlarda 5000 ga), 28000 ga maydonda yomg'irlatib (g'allada 25000 ga, sabzavo va polizda 2000 ga, ozuqabop ekinlarda 1000 ga), 2000 ga maydonda diskretli sug'orish amalga oshirish hamda ekin maydonlarida sug'orish ishlarini sifatli o'tkazish maqsadida 218 ming gektar maydonda lazerli uskuna yordamida tekislash amalga oshirilishi ko'zda tutilgan.

Xulosa: Yuqoridagi ma'lumotlardan shu narsani anglashimiz mumkinki Respublikamizda suv tanqisligining oldini olishda, qo'shimcha yer maydonlarini o'zlashtirishda, yerlarning meliorativ holatini yaxshilashda, har bir gektar maydon ulushiga to'g'ri keladigan hosildorlikni oshirishda suvni tejaydigan texnologiyalarning roli katta ekan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 1 martdagi "Qishloq xo'jaligida suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" №PQ-114 sonli qarori.

2. O'zbekiston Respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 2020 yil 16 sentabr kuni suv xo'jaligida tejamkor texnologiyalarni joriy etish va davlat-xususiy sheriklik loyihalarini amalga oshirish chora-tadbirlari yuzasidan videoselektor yig'ilishida so'zlagan nutqi.

3.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF - 4947-son Farmoni bilan tasdiqlangan 2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi.www.lex.uz

4.O'zbekiston Respublikasi prezidentining 2019 yil 26 oktabrdagi PQ – 4499- sonli "Qishloq xo'jaligida suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantirish mexanizmlarini kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. www.lex.uz

5.www.google.py